

SERAMİK SEKTÖRÜ RAPORU (2019)

SANAYİ VE VERİMLİLİK
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sektörel Raporlar ve
Analizler Serisi

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	4
1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU	5
1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu.....	5
1.2. Sektörün Türkiye'deki Durumu	7
1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler	9
1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler.....	10
1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler	10
1.6. Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı	12
1.7. Sektörün Üretim Değeri	12
1.8. Sektörün Cirosu	13
1.9. Sektörün Katma Değeri	13
1.10. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti	14
1.11. Sektörün Dış Ticareti	14
2. SEKTÖRÜN DEĞERLENDİRMESİ	16
2.1. Son Dönemdeki Sektöre İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler.....	16
2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi.....	17
2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi	18

Tablolar Listesi

Tablo 1: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Değerleri	7
Tablo 2: Seramik Sağlık Gereçleri Üretim Değerleri	8
Tablo 3: Seramik Sofra ve Süs Eşyası Üretim Değerleri.....	9
Tablo 4: Sektörün Girişim Sayısı ve İstihdamı	12
Tablo 5: Seramik Sektörünün Üretim Değeri	12
Tablo 6: Seramik Sektörünün Cirosu	13
Tablo 7: Seramik Sektörünün Faktör Maliyetiyle Katma Değeri	13
Tablo 8: Dünya Seramik Mamulleri Dış Ticareti	14
Tablo 9: Türkiye'nin Seramik Dış Ticareti (1.000 ABD Doları)	15

Şekiller Listesi

Şekil 1: Seramik Kaplama Malzemeleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı	11
Şekil 2: Seramik Sağlık Gereçleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı	12
Şekil 3: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Endeksi, (2015=100)	17
Şekil 4: Seramik Sağlık Gereçleri İmalatı Üretim Endeksi, (2015=100)	18
Şekil 5: Seramik Sektörü İhracat Değerleri.....	18
Şekil 6: Seramik Sektörü İthalat Değerleri.....	19

Kısaltmalar Listesi

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Ar-Ge	: Araştırma-Geliştirme
SAM	: Seramik Araştırma Merkezi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Seramik sektörü; sanayi katma değer açısından ülkemizin önde gelen sektörlerindedir. Seramik sektörünün, ihracatta yerli kaynakları en çok kullanan ve ithal ürünlere bağımlılığı en az olan sektörlerden biri olarak, Türk ekonomisine katkısı oldukça önemlidir.

Seramik sektörü; seramik kaplama malzemeleri, seramik sağlık gereçleri, seramik sofrası ve mutfak eşyaları, porselen sofrası ve mutfak eşyaları, teknik seramikler, refrakter harç ve tuğlalar ile seramik hammaddeleri alt sektörlerinden oluşan inşaat sektörüne önemli oranda girdi sağlayan bir sanayi dalıdır.

Seramik sektörü, Türkiye'nin en eski ve en hızlı ilerleyen sektörlerinden biridir. Sektör, her geçen yıl ürünlerini geliştirmekte ve ürünlerinin çeşitliliğini artırmaktadır.

Sanayi anlamında 1950'li yıllarda üretime başlayan Türk Seramik Sektörü, 1980'li yıllardan itibaren hızlı bir gelişme içerisine girmiştir. Dünyada kullanılan yeni üretim teknolojileri ve modern seramik üretim hatları ülkemize kurulmuştur.

Seramik sektörünün, ihracatta yerli kaynakları en çok kullanan ve ithal ürünlere bağımlılığı en az olan sektörlerden biri olarak Türk ekonomisine katkısı oldukça önemlidir.

Türk Seramik Sektörü, yaklaşık 2 milyar ABD dolarlık işlem hacmi ve yaklaşık 1 milyar ABD dolarlık ihracatı ile Türkiye'nin önemli endüstrileri arasında yer almaktadır. Seramik sektörü Türkiye ekonomisinde, 26 bin doğrudan, 220 bin dolaylı istihdam sağlamaktadır.

Türk firmaları bugün 60 ülkeye ürünlerini ulaştırmakta, giderek büyüyen üretim kapasitesi, modern teknoloji yatırımları ve yüksek kalite avantajları sayesinde Türk seramik sektörünün dünya pazarlarındaki rekabet gücü de artmaktadır.

Sektörün lokomotif ürün grubu seramik karodur. Türk seramik kaplama malzemeleri sektörü özellikle 1990 yılından sonra yaptığı yatırımlar ile bugün dünya seramik karo üretiminde söz sahibi olmayı başarmıştır. Ülkemiz seramik kaplama malzemeleri üretiminde Dünya'da 9'uncu, ihracatında Dünya'da 5'inci sırada yer almaktadır.

Genç nüfusun toplam nüfustaki payı ve şehirleşme oranındaki artış, seramik sağlık gereçleri ve seramik karo pazarlarının, 2001 yılından günümüze önemli ölçüde büyümesini sağlamıştır.

Türkiye, dünyanın önde gelen sağlık gereci üreten ülkelerinden biridir. Seramik sağlık gereçleri sektörü ülkemize istihdam ve döviz girdisi sağlayan, ülke ekonomisinde etkin ve önemli yeri olan bir sanayi dalıdır. Büyük oranda yerli girdiler kullanan sektör, yüksek ihracat rakamları ile ülkemizin rekabet gücüne katkı sağlayan en önemli sektörlerinden biridir. Ülkemiz seramik sağlık gereçleri ihracatında miktar olarak Avrupa'da birinci ülkedir.

1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu

Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü

Dünya seramik kaplama malzemeleri üretimi 2012 yılından sonra kademeli bir artış göstermiş ve 2012-2016 yılları arasında %16,3 büyüyerek 13,06 milyar metrekareye yükselmiştir. Dünya seramik kaplama malzemeleri tüketimi ise aynı dönemde %16,6 artarak 12,78 milyar metrekareye ulaşmıştır.

2016 yılı itibariyle dünya seramik kaplama malzemeleri üretiminin %71,5'i Asya bölgesinde gerçekleşmiştir. Üretimde Asya bölgesinin çok büyük bir kapasitesi ve üretim hacmi oluşmuştur. AB-28 ülkelerinin payı ise %10'dur. Diğer bölgelerin her birinin üretimdeki payları ise %10'un altına gerçekleşmektedir.

2016 yılında ilk 10 ülke dünya üretiminin %83,7'sini gerçekleştirmiştir. En büyük üretici Çin'dir ve Çin tek başına dünya üretiminin %49,7'sini yapmıştır. Çin üretim payını kademeli olarak artırmaya devam etmektedir. İkinci büyük üretici Hindistan ve üçüncü büyük üretici ise Brezilya'dır. Çin üretimini hem iç hem de dış pazarlarda satarken, Hindistan ve Brezilya üretimlerini daha çok iç pazarda tüketmektedirler. İspanya önemli bir üretici olarak dördüncü sırada yer almaktadır. Vietnam son 10 yıl içinde önemli bir üretim kapasitesine sahip olmuştur ve dünyanın en büyük beşinci üreticisi haline gelmiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer üreticiler ise üretim büyüklüğü sırası ile İtalya, Endonezya, İran, Türkiye ve Meksika'dır.

2016 yılında seramik üretimi ve tüketimi iyi bir performans göstermiştir. Bu dönemde seramik kaplama malzemeleri ihracatı ise miktar olarak %18,0 artmış ve 2,25 milyar metrekareye yükselmiştir. Ancak değer bazında ihracat aynı dönemde %2,5 düşerek 2016 yılında 17,74 milyar dolara inmiştir. Bu gerilemeye ortalama ihraç birim fiyatlarında 2012-2016 arasında görülen %14,2 düşüş neden olmuştur.

Seramik kaplama malzemelerinde 2012-2016 arasında en yüksek ithalat artışları %119,6 ile BAE'de, %54,6 ile Güney Kore'de ve %44,4 ile ABD'de yaşanmıştır. İthalat İsrail'de %22,4 artmıştır. Almanya, İngiltere ve Kanada'da ithalat artışları çok sınırlı kalmıştır. İthalatın en çok gerilediği ülkeler ise %55,1 ile Nijerya ve Rusya olmuştur. Fransa ve S. Arabistan'da da ithalat azalmıştır.

Seramik Sağlık Gereçleri Sektörü

Seramik sağlık gereçleri sektöründe büyük küresel üreticiler ön planda yer almaktadır. Dünya seramik sağlık gereçleri üretimi, yılda yaklaşık 200 milyon adettir. Avrupa (Doğu Avrupa ülkeleri hariç), yaklaşık 50 milyon adetlik üretimi ile Çin'den sonra dünyadaki en büyük üretici bölgedir. Avrupa'nın en önemli üreticileri, İtalya, İspanya, Türkiye, Fransa, İngiltere ve Almanya'dır. Seramik sağlık gereçleri sektöründeki ilk 10 üretici, yaklaşık 150 milyon adet üretim kapasitesine sahiptir.

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı 2012-2016 yılları arasında miktar olarak %12,2 artmış ve 2,57 milyon tona yükselmiştir. İhracat aynı dönemde değer olarak ise %6,7 yükselmiş ve 5,27 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya seramik sağlık gereçleri ihracat birim fiyatları da 2012 yılında 2,16 dolar/kg iken %5,1 gerileyerek 2016 yılında 2,05 dolar/kg'ye inmiştir. Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatında 2016 yılında en büyük ihracatçılar Çin, Meksika, Almanya ve İtalya olup Türkiye bu dört ülkenin hemen arkasından beşinci büyük ihracatçıdır.

Seramik sağlık gereçlerinde 2012-2016 arasında en yüksek ithalat artışları %72,0 ile Güney Kore'de ve %39,6 ile Nijerya'da olmuştur. İthalat ABD'de %24,1, Almanya'da %23,5 ve İsrail'de ise %12,1 artmıştır. BAE ve İngiltere'de ithalat artışları çok sınırlı kalmıştır. İthalatın en çok gerilediği ülke ise %66,5 ile Rusya olmuştur. Fransa, Kanada ve S. Arabistan'da da ithalat azalmıştır.

Rusya, S. Arabistan ve Fransa her iki üründe de ithalatı gerileyen üç ülke olmuştur. Nijerya ve Kanada'da birer üründe ithalat gerilemiştir. ABD, Güney Kore, BAE, İsrail, Almanya ve İngiltere'de ise iki üründe de ithalat artmıştır. Güney Kore ve ABD'de her iki ürünün ithalatı da yüksek oranlarda yükselmiştir.

Seramik Sofra ve Süs Eşyası Sektörü

Dünya seramik sofrası ve süs eşyaları sektörü büyüklüğü, yaklaşık 15 milyar ABD doları seviyesindedir. Dünya porselen ürünler tüketimi, yıllık ortalama %5 büyümektedir. Porselen ürünlerde tüketim miktarının artmasını sağlayan en önemli hususlar, tüketicilerin gelir seviyesinin artması sonucu porselen ürünlerin günlük hayatta daha çok kullanılmasıdır.

Seramik sofrası ve süs eşyaları sektöründe, küresel ihracatın %36'sı Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Porselen ve seramik sofrası eşyaları ithalat ve ihracat verileri incelendiğinde görülen en önemli sonuç; ticari faaliyetlerin, Çin, Avrupa Birliği ve Amerika üzerinde yoğunlaşmasıdır.

2016 yılında dünya seramik sofrası ve süs eşyası ihracatı 10,7 milyar ABD doları, ithalatı ise 8,0 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Refrakter Sektörü

Refrakter ürünleri üretiminin, yaklaşık %66'sı Çin'de ve %15'i Avrupa kıtasında gerçekleşmektedir.

Küresel refrakter ürünleri pazar büyüklüğü, 21 milyar ABD doları seviyesindedir. Refrakter tüketiminin yaklaşık %55'i Asya Pasifik ülkelerinde gerçekleşmektedir. Ardından Amerika ve Avrupa kıtalarındaki tüketim gelmektedir. Refrakter ürünleri tüketiminin yoğun olduğu yerler, demir çelik, çimento ve kireç sanayinin gelişmiş olduğu ülkelerdir.

2016 yılı dünya refrakter ihracatı 3,2 milyar ABD doları, ithalatı ise 3,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Teknik Seramik Sektörü

Teknik seramik sektör büyüklüğünün, 30 milyar ABD doları seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir.

Teknik seramik ürünleri, elektrik, elektronik, endüstriyel uygulamalar, savunma sanayi, tıp ve taşımacılık endüstrilerinde kullanılan ara malzemeler olmaları nedeniyle; ilgili endüstrilerin gelişmiş olduğu, Japonya, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa ülkeleri sektöre yön vermektedir. Teknik seramikler için en önemli kullanım alanı, toplam talebin yaklaşık %35'ini oluşturan elektronik ürünlerdir.

2016 yılında dünya teknik seramik ihracatı 5,3 milyar ABD doları, ithalatı ise 4,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

1.2. Sektörün Türkiye'deki Durumu

Seramik sektörü, katma değerli ürün üretmede ve bunu ihraç etmede son derece başarılı bir sektör olup, ülkemizin en başta gelen sektörlerinden bir tanesidir. Çok az ithal girdi ile çok yüklü ihracat yapabilme kabiliyetine sahiptir.

Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü

Seramik karo ve kaldırım taşı imalatı üretim değeri 2016 yılında 5.327 milyon TL, 2017 yılında 5.957 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanı sıra, üretim miktarı 2016 yılında 334 milyon m², 2017 yılında 342 milyon m² dir (Tablo 1).

Tablo 1: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Değerleri

	2015	2016	2017
Üretim Miktarı (milyon m ²)	336	334	342
Üretim Değeri (milyon TL)	4.990	5.327	5.957

Kaynak: TÜİK – NACE Rev 2 Kod: 2331

Seramik Kaplama Malzemeleri Sektöründe Türkiye:

- Üretiminde Dünya' da 9.
- Üretiminde Avrupa' da 3.
- İhracatında Dünya' da 5. sırada yer almaktadır.

Seramik Sağlık Gereçleri Sektörü

Ülkemiz Seramik Sağlık Gereçlerinde Avrupa'daki en büyük üretici ve ihracatçı ülkedir. Dünya üretiminin %10'una yakınıni üretmektedir. Bugün bu sektörde üretim yapan büyük ölçekli 9 adet üretici şirket mevcuttur. Bunlarla birlikte 1980'li yılların sonlarına doğru ülkemizin çeşitli yerlerinde faaliyete geçen 30 kadar küçük ve orta ölçekli şirket üretim yapmaktadır.

Seramik Sağlık Gereçleri Sektöründe Türkiye:

- İhracatında miktarda Dünya' da 4.
- İhracatında miktarda Avrupa' da 1.
- İhracatında değerinde Dünya' da 5.
- İhracatında değerinde Avrupa' da 3. (Almanya ve İtalya'dan sonra)

Türkiye seramik sağlık gereçlerinde ihracatta miktar olarak Avrupa birincisi, dünya dördüncüsüdür. Sektörde genel olarak Kuzey Amerika dışında batıda yavaşlama; yakın Asya ve Orta Doğu' da iyileşme gözlenmektedir. Sektörü temsil eden markaların genel olarak algısı ürün, insan ve servis kalitesi adına dünya sıralamasında İtalya ve İspanya ile birlikte ilk 3'te yer almaktadır.

Tablo 2: Seramik Sağlık Gereçleri Üretim Değerleri

	2015	2016	2017
Üretim Miktarı (ton)	281.543	310.938	350.239
Üretim Miktarı (Adet)	21.307.445	21.800.544	23.135.355
Üretim Değeri (milyon TL)	1.650	1.862	2.180

Kaynak: TÜİK-NACE Rev 2 Kod: 2342

Türkiye seramik sağlık gereçleri üretimi 2016 yılında 310.938 ton olarak gerçekleşmiş 2017 yılında ise 350.239 ton'a yükselmiştir (Tablo 2).

Seramik Sofra ve Süs Eşyası Sektörü

Sektörde; üç büyük porselen firmasının yanı sıra, seramik süs eşyası üreten 15 civarında küçük ve orta büyüklükte firma bulunmaktadır.

Dünyada tek çatı altında en büyük üretim tesisleri Türkiye'dedir. Sofra ve Süs Eşyaları Sektöründe, tüm Avrupa'daki toplam üretim miktarı, Türkiye'deki üretim miktarlarının altındadır.

Dünya seramik sofrası ve süs eşyaları ihracatından %1 pay alan Türkiye, ağırlıklı olarak Avrupa Birliği ülkelerine ihracat yapmaktadır.

2017 yılında seramik sofrası ve süs eşyası üretim değeri, TÜİK verilerine göre iki birime ait bilginin %90 dan fazlasını oluşturmasından dolayı veriler açıklanmamıştır (Tablo 3).

Tablo 3: Seramik Sofra ve Süs Eşyası Üretim Değerleri

	2015	2016	2017
Üretim Miktarı (Adet)	148.726.574	152.251.479	(*1)
Üretim Değeri (milyon TL)	396	507	(*1)

Kaynak: TÜİK NACE Rev 2 Kod:2341

(*): İki birime ait bilginin %90 dan fazlasını oluşturması'ndan dolayı veriler açıklanmamıştır.

Refrakter Sektörü

Türkiye’de, 20 civarında refrakter ürün imalatı yapan firma mevcut olup; bu firmalar toplam 4.500 kişilik istihdam yaratmaktadır. Yıllık üretim kapasitesi 550 bin ton dolayında olup, kapasite kullanım oranları ise %43 düzeyindedir. Yerli üretimin, tüketimin yaklaşık %75’ini karşılamasının yanı sıra, bir miktarı da ihraç edilmektedir.

Türkiye’nin 2018 yılı refrakter malzemeleri ihracatı 82,9 milyon ABD doları, ithalatı ise 85,0 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Teknik Seramik Sektörü

Günümüzde Türkiye’de üretilen teknik seramiklerin, yaklaşık %80’i porselen izolator ve %15’i elektroporselen ürünlerdir.

Porselen izolatorlar, elektroporselen malzemeler ve ileri seramik malzemelerin üretimini içeren teknik seramik sektöründe, üretim yapan 7 firma bulunmaktadır. Sektörün izolator üretim kapasitesi 19.200 ton/yıl, elektroporselen ve teknik seramik üretim kapasitesi ise 4.400 ton/yıl’dır.

Türkiye’nin 2018 yılı teknik seramik ihracatı 2,9 milyon ABD doları, ithalatı ise 50,3 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler

Ülkemizde seramik sağlık gereçleri sektörünün gerek üretim gerekse ihracat performansı açısından dünya ölçeğinde önemli bir yere sahip olduğu ve bunun devam edeceği öngörülmektedir. Hammadde kaynaklarının ülkemizde zengin olması, sektörde yeni teknolojilerin kullanılması ve dinamik bir yatırım ortamının bulunması bu eğilimin devam etmesini sağlayacak unsurlardır. (Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., Sektörel Araştırmalar, Seramik Sağlık Gereçleri)

Ülkemizde konut ihtiyacının sürekli artması ve kişi başına tüketimin düşük düzeylerde olması; son yıllarda istikrarsız bir seyir izleyen yurtiçi talebinin tekrar artış eğilimine girmesi sektörün

geleceği adına önemli verileri oluşturmaktadır. Kişi başına seramik sağlık gereçleri tüketiminin artacağı ve bunun da yurtiçi talebi pozitif yönde etkileyeceği düşünülmektedir. (Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü, Dokuzuncu Kalkınma Planı)

Türk seramik kaplama malzemeleri sektörünün dış pazarlardaki genişlemesinin de sürmesi beklenmektedir. Ülkemiz her geçen yıl, ihracat yaptığı ülkelerdeki pazar payını artırarak ve yeni pazarlarla kalıcı ilişkiler kurarak gösterdiği etkin başarılarla dünyanın önde gelen ihracatçı ülkelerinden biri olma özelliğini korumaya devam edecektir. (Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü, Dokuzuncu Kalkınma Planı)

1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler

Seramik sanayi; seramik yer ve duvar karoları, banyolarda ve mutfaklarda kullanılan lavabolar, klozetler, rezervuarlar gibi inşaat sektörünün girdisi olan malzemeleri, sofr ve mutfak eşyaları gibi günlük hayatımızda kullanılan eşyaları ve modern bilim ve tekniğin ürünlerini ve teknolojilerini üreten şu alt sektörlerden oluşmaktadır:

Seramik Kaplama Malzemeleri
Seramik Sağlık Gereçleri
Refrakter Ateş Tuğlaları
Seramik Ham Maddeleri
Seramik Mutfak ve Sofra Eşyaları
Teknik Seramik

Seramik sektörü, seramik hammaddeleri sektörü ile bire bir ilişki içindedir. Sektörde en çok kullanılan hammaddeler, kil, feldspat, kaolen gibi endüstriyel hammaddelerdir. Seramik sektöründeki kapasite ve üretim artışına paralel olarak, seramik hammaddeleri sektörü de hızlı bir gelişim göstermektedir. Türkiye’de seramik makine ve teçhizat sanayi ise yeterince gelişmemiştir.

Seramik sektörü hammadde yönünden madencilik, yardımcı maddeler ve bazı kimyasal maddeler yönünden kimya, ürün yönünden konut ve inşaat, müteahhitlik, mühendislik ve müşavirlik hizmetleri sektörleri ile yakın ilişki içindedir. Ürünün tamamı inşaat sektöründe kullanılmaktadır. Seramik sağlık gereçleri ve aksesuarlarında yan ürün olarak adlandırılan birçok ürün kullanılmaktadır. Bunlar, rezervuar iç takımları, klozet kapakları, spiral boru ve hortumlar, vana musluk gibi armatürler, tuvalet kağıdı makarası vb. tamamlayıcı ürünlerdir.

1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler

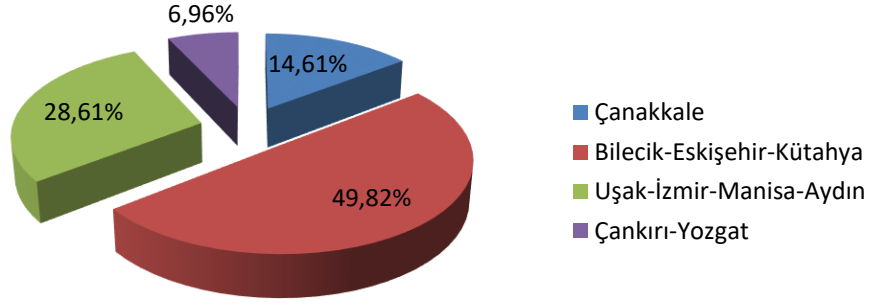
Türkiye’de seramik kaplama malzemelerinin üretildiği iller Çanakkale, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Uşak, İzmir, Manisa, Aydın, Çankırı ve Yozgat’tır. Tesislerin %49,82’si Eskişehir – Bilecik – Kütahya bölgesindedir.

Seramik kaplama malzeme üreticilerinin buldukları yörelere göre tesis dağılımı;

%14,61'i Çanakkale,
%49,82'i Bilecik-Eskişehir-Kütahya bölgesi,
%28,61'i İzmir-Manisa-Uşak-Aydın bölgesi,
%6,96'sı Çankırı-Yozgat şeklindedir.

Seramik kaplama malzemeleri üreticilerinin Türkiye'de buldukları bölgeler Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1: Seramik Kaplama Malzemeleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Kaynak: Türkiye Seramik Federasyonu

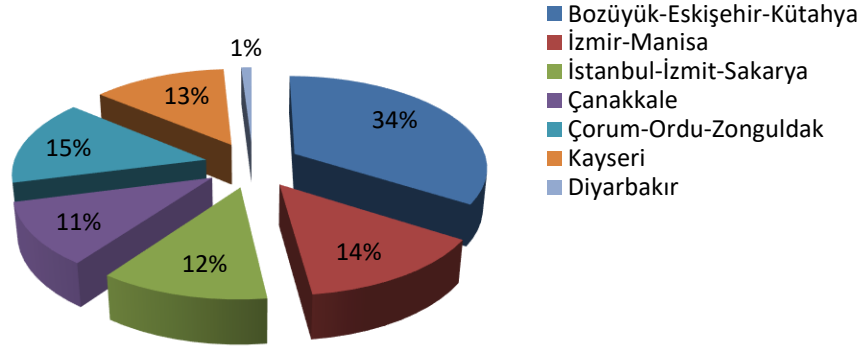
Seramik Sağlık Gereçleri Üreticileri Çanakkale, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Manisa, İzmir, Çorum, Zonguldak, Ordu, Kayseri, Diyarbakır illerinde yer almaktadır.

Sektör yoğun olarak %34,3 payla Bozüyük – Eskişehir - Kütahya Bölgesinde kümelenmiştir.

Diğer yerleşim bölgeleri sırasıyla,
%15,3 ile Çorum-Ordu-Zonguldak'tan oluşan Orta Karadeniz,
%14,1 ile İzmir- Manisa'dan oluşan Ege Bölgesi,
%13,0 Kayseri, İç Anadolu Bölgesi,
%12,0 ile İstanbul-İzmit-Sakarya'dan oluşan Marmara Bölgesi ve
%11,2 ile Çanakkale Bölgesidir.

Seramik sağlık gereçler tesislerinin kurulu kapasitelerin ülke çapındaki dağılımı Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2: Seramik Sağlık Gereçleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Kaynak: Türkiye Seramik Federasyonu

1.6. Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı

2017 yılı itibari ile seramik sektöründe 2.123 adet girişim faaliyet göstermektedir. Sektörde 60.280 kişi çalışmaktadır.

Tablo 4: Sektörün Girişim Sayısı ve İstihdamı

	2015	2016	2017
Girişim Sayısı	2.024	2.021	2.123
Çalışan Sayısı	58.750	59.670	60.280

Kaynak: TÜİK (Nace 23.2-23.3-23.4 Kodlu Faaliyet)

1.7. Sektörün Üretim Değeri

Tablo 5'te seramik sektöründe üretilen ürünlere ait üretim değerleri yer almaktadır.

Tablo 5: Seramik Sektörünün Üretim Değeri

ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TL	TL	TL
Nace rev. 2 2331 (Karo ve kaldırım taşı)	4.990.989.526 TL	5.327.635.204	5.957.715.772
Nace rev. 2 2341 (Sofra Süs)	C	1.003.454.653	C
Nace rev. 2 2342 (SSG)	1.650.088.285 TL	1862172364	2.180.330.905
Nace rev. 2 2343 (Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı)	C	102.939.685	C

Nace rev. 2 2349 (Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı)	10.991.203	11.136.768	C

Kaynak: TÜİK

(c: 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununun gizli verilerle ilgili maddesi uyarınca bilgiler verilmemiştir.)

1.8. Sektörün Cirosu

Tablo 6'da yıllara göre seramik sektörünün ciro değerleri yer almaktadır.

Tablo 6: Seramik Sektörünün Cirosu

ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TL	TL	TL
Nace rev. 2 2331 (Karo ve kaldırım taşı)	5.141.866.311	5.429.282.097	6.288.264.676
Nace rev. 2 2341 (Sofra Süs)	C	1.024.083.441	C
Nace rev. 2 2342 (SSG)	1.682.198.311	1.892.836.337	2.250.824.735
Nace rev. 2 2343 (Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı)	C	107.828.796	C
Nace rev. 2 2349 (Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı)	11.954.407	11.013.910	13.353.703

Kaynak: TÜİK

(c: 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununun gizli verilerle ilgili maddesi uyarınca bilgiler verilmemiştir.)

1.9. Sektörün Katma Değeri

Tablo 7'de yıllara göre seramik sektörünün yarattığı katma değerleri görülmektedir.

Tablo 7: Seramik Sektörünün Faktör Maliyetiyle Katma Değeri

ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TL	TL	TL
Nace rev. 2 2331 (Karo ve kaldırım taşı)	1.485.971.557	1.667.547.600	1.986.806.141
Nace rev. 2 2341 (Sofra Süs)	361.950.503	399.792.014	518.349.342
Nace rev. 2 2342 (SSG)	637.736.871	753.551.520	840.854.980
Nace rev. 2 2343 (Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı)	20.110.000	38.935.941	C
Nace rev. 2 2349 (Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı)	4.753.994	4.808.070	C

Kaynak: TÜİK

(c: 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununun gizli verilerle ilgili maddesi uyarınca bilgiler verilmemiştir.)

1.10. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti

Avrupa'da ve Dünya'da büyük üreticilerden olan Türk seramik sektörünün, artan rekabet ortamında araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon ihtiyacı da artmaktadır. Bu ihtiyaçlar paralelinde Seramik Araştırma Merkezi A.Ş. (SAM A.Ş.), seramik sektörü ve Anadolu Üniversitesi işbirliğiyle ve TÜBİTAK şemsiyesi altında Anadolu Üniversitesi içinde 1998 yılında kurulmuştur. 2007 yılında şirketleşerek, üniversite-sanayi ortak araştırma merkezi faaliyetlerine Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde devam etmektedir.

Ülkemizde seramik üretiminin %85'inden fazlasını gerçekleştiren firmaların işbirliği ortağı olduğu SAM A.Ş.'nin ana faaliyet alanı ve temel gelir kaynağını, proje sözleşmeleri kapsamında firmalara sağlanan Ar-Ge hizmetleri oluşturmaktadır. İşbirliği ortakları ile çok yakın ilişkiler içinde olan SAM A.Ş.'nin imkanları gelişen teknolojiler, ortaklarının ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda sürekli olarak genişletilmektedir. İşbirliği ortağı şirketler, ortak yarar proje çalışmalarına katılma ve sonuçlarından ücretsiz yararlanma, acil üretim problemlerinde öncelik ve hizmetlerden önemli oranda indirim hakkında sahiptir.

Seramik kaplama malzemeleri, sağlık gereçleri, refrakter malzemeler, sofraya eşyası, seramik hammaddeleri ve ileri seramik malzemeler SAM A.Ş.'nin faaliyet alanını oluşturmaktadır. Bu alanlarda öncelikli olarak Ar-Ge hizmetleri verilmekte, ancak sektördeki bazı eksiklikleri tamamlamak amacıyla, proje sözleşmeleri kapsamında verilen Ar-Ge hizmetleri paralelinde test/analiz, eğitim ve teknik-teknolojik destek hizmetleri gibi hizmetler de sürdürülmektedir.

1.11. Sektörün Dış Ticareti

2018 yılında seramik ürünlerinde dünya ihracat toplamı 58,70 milyar ABD doları, ithalat toplamı ise 50,80 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8: Dünya Seramik Mamulleri Dış Ticareti

(Milyar ABD Doları)		
	İthalat	İhracat
2005	30,77	30,08
2006	34,24	33,95
2007	39,43	38,48
2008	42,29	41,38
2009	33,76	33,80
2010	39,06	39,03
2011	43,33	44,97
2012	43,25	47,38
2013	44,91	51,81
2014	46,97	56,28

2015	43,86	56,49
2016	43,12	49,37
2017	46,29	52,72
2018	50,80	58,70

Kaynak: International Trade Center, Trade Map

Türkiye'nin en fazla seramik ihracatı yaptığı ülkeler arasında Almanya, İngiltere, ABD ve İsrail yer almaktadır. Türkiye'nin seramik ithalatı yaptığı ülkeler arasında ise Çin, Almanya, İtalya ilk sıralarda yer almaktadır. Sektörde en fazla ihracat yapılan alt ürün grubu cilalı veya sırlı seramik döşemeler ve sağlık gereçleri olurken, en fazla ithalat yapılan alt ürün grubu da porselen veya çini sofr eşyaları ve refrakter ürün grubudur.

Tablo 9: Türkiye'nin Seramik Dış Ticareti (1.000 ABD Doları)

	2017		2018	
	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
6907 (Cilasız veya sırsız seramik döşemeler)	551.646	32.683	597.710	18.090
6908 (Cilalı veya sırlı seramik döşemeler)	0	0	0	0
6910 (Sağlık Gereçleri)	230.845	7.164	258.522	6.299
6911 (Porselen veya çini sofr eşyaları)	79.241	121.785	80.727	93.416
6912 (Seramik sofr eşyaları)	22.227	15.024	26.401	14.600
6913 (Seramikten heykelcikler veya diğer süs eşyaları)	5.735	8.579	7.186	7.186
6909 (Teknik Seramik)	1.030	30.531	2.901	50.360
6902 (Refrakterler)	48.615	59.099	82.918	85.015
Diğer	30.818	64.962	22.650	67.668
Toplam	970.157	339.827	1.079.015	342.634

Kaynak: International Trade Center, Trade Map

2. SEKTÖRÜN DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Son Dönemdeki Sektöre İlişkin Türkiye ve Dünyadaki Gelişmeler

2018 yılında dünya ekonomisinde ivme kaybı ve korumacılık eğilimleri inşaat sektörünün performansını da sınırlamıştır. 2017 yılında inşaat sektörü için oluşan uygun koşullar 2018 yılında kısmen zayıflamıştır. Buna bağlı olarak küresel ölçekte inşaat faaliyetlerinde de büyüme 2017 yılının altında kalmıştır. (Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, 2018)

2018 yılında dünya ekonomisindeki koşullar inşaat sektörü için çok olumlu olmamıştır. İnşaat sektörünün küresel performansı bu koşullar ile sınırlanmıştır. 2018 yılında özellikle korumacılık önlemleri ve yaptırımlar ile jeopolitik gerginlikler yeni yatırım kararlarını da olumsuz etkilemiştir. Özellikle çoğunlukla kamunun üstlendiği alt yapı yatırımları inşaatları olumsuz etkilenmiştir. Dünya ekonomisinde 2018 yılında yaşanmaya başlanan bu koşullar içinde sabit sermaye yatırımlarının payı da sınırlı bir gerileme göstermiştir. Böylece inşaat faaliyetleri talebi için koşullar bir ölçüde sıkılaşmıştır. Ancak değer olarak sabit sermaye yatırımlarında yine hissedilir bir büyüme yaşanmıştır. Dünya sabit sermaye yatırımlarının 2018 yılında 19,32 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir. (Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, 2018)

Dünya inşaat harcamaları 2013 ve 2014 yıllarında gösterdikleri büyüme performansı sonrası 2015 ve 2016 yıllarında daha zayıf bir büyüme göstermiştir. 2017 yılında ise dünya inşaat harcamalarında büyüme hızlanmış, yüzde 2,8 büyüme ile toplam harcamalar 9,05 trilyon dolara ulaşmıştır. Böylece dünya inşaat harcamalarında büyüme hızlanmıştır. 2018 yılında ise dünya inşaat harcamalarında büyüme sınırlı ölçüde yavaşlamış ve yüzde 2,6 olarak gerçekleşmiştir. Dünya inşaat harcamalarının 2018 yılında 9,28 trilyon dolar olarak gerçekleştiği öngörülmektedir. Gelişen ülkelerde Çin'in sürükleyici etkisi azalırken, Hindistan ve diğer gelişen Asya ülkeleri büyümeye destek vermiştir. Rusya ve BDT ülkelerinde inşaat işleri yeniden toparlanmaktadır. Orta Doğu ve Körfez ülkelerinde ise siyasi ve jeopolitik gerginlikler inşaat harcamalarını sınırlamıştır. (Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, 2018)

Türkiye'de inşaat sektörü 2018 yılı ikinci çeyrek döneminden itibaren genel ekonomik gelişmelerden ayrılmış ve küçülme sürecine girmiştir. İnşaat sektöründe büyüme üçüncü çeyrekte tersine dönmüş ve sektör 2018 yılında yüzde 1,9 küçülmüştür. Toplam inşaat harcamaları 2018 yılında 646 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamaları 2018 yılında cari fiyatlarla yüzde 20,7 artmıştır. (Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, 2018)

İnşaat sektörü 2018 yılında ikinci çeyrekte itibaren ivme kaybetmeye başlamıştır. 2017 yılındaki hızlı çeyrek büyümeler sonrası 2018 yılı ilk çeyreğinde de yüzde 8 büyüme gerçekleşmiştir. Ancak sektörde mali yapıların bozulması ile ikinci çeyrekte büyüme yüzde 1,5'e inmiştir. Üçüncü ve dördüncü çeyreklerde ise yüksek küçülmeler yaşanmıştır. İnşaat sektörü üçüncü çeyrekte yüzde 5,6 ve dördüncü çeyrekte yüzde 8,7 küçülmüştür. Böylece sektör yılın ikinci yarısında yüzde 7,1 küçülmüştür. (Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, 2018)

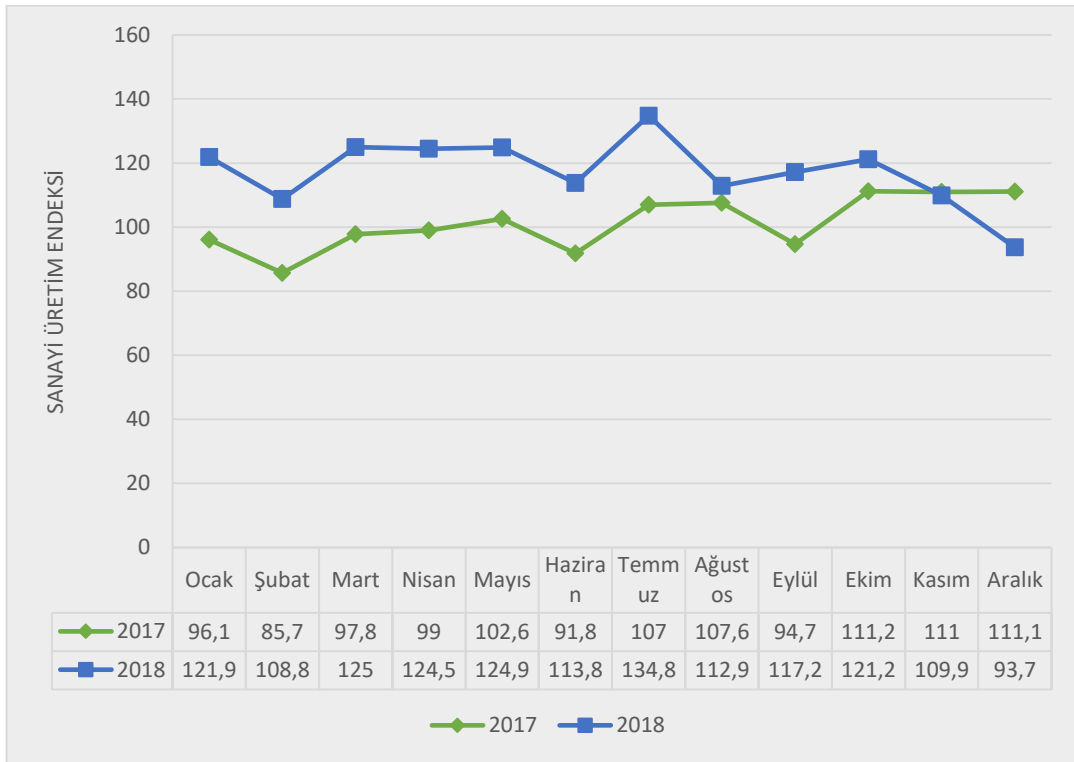
Seramik sektörü özelinde; ihracatın yoğun olduğu seramik sektöründe en büyük pazarlardan biri olan Ortadoğu'da yaşanan savaş ortamı ve çözüm bulunamayan siyasi sorunlar nedeniyle bölgeye gerçekleştirilen satışlardaki düşüş, 2017 yılında özellikle İsrail'e yapılan satışlardaki artışların etkisi ile toparlanma sürecine girmiş olup ilerleyen dönemlerde de benzer seviyesini

koruyacağı öngörülmektedir. İç pazarda ise yerli üreticiler haksız rekabete karşı korumak adına getirilen ek gümrük vergilerinin Çin'den ve İran'dan gelebilecek baskıyı azaltması beklenmektedir. (KPMG, "Sektörel Görünüm: İnşaat, Çimento ve Seramik", Mayıs 2018)

2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi

2015 yılı baz alınarak 2017 ve 2018 yılları seramik karo ve kaldırım taşı üretim endeks değeri Şekil 3'de gösterilmektedir. 2017 yılında bu değer ortalama 101,3; 2018 yılında ise 117,3 olarak gerçekleşmiştir.

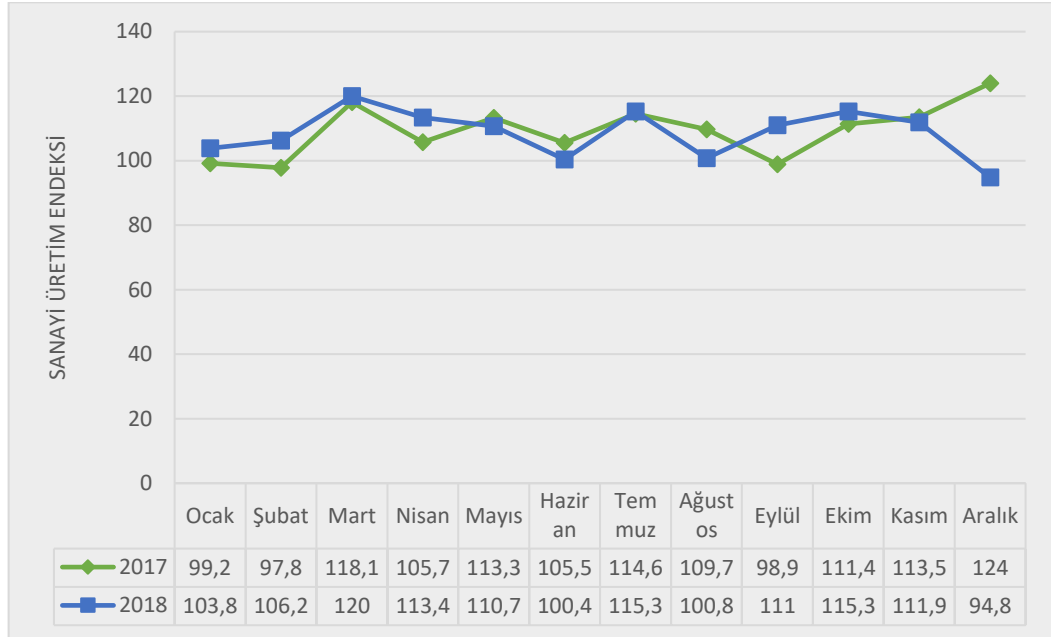
Şekil 3: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Endeksi, (2015=100)

Kaynak: TÜİK

2015 yılı baz alınarak 2017 ve 2018 yılları seramik sağlık gereçleri imalatı üretim endeks değeri Şekil 4'de gösterilmektedir. 2017 yılında bu değer ortalama 109,3; 2018 yılında ise 108,6 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 4: Seramik Sağlık Gereçleri İmalatı Üretim Endeksi, (2015=100)

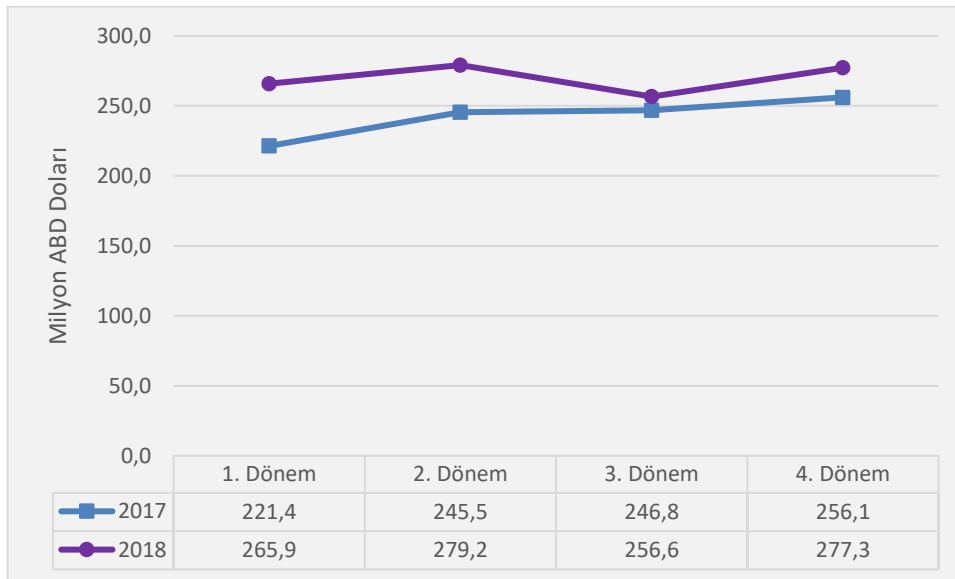

Kaynak: TÜİK

2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi

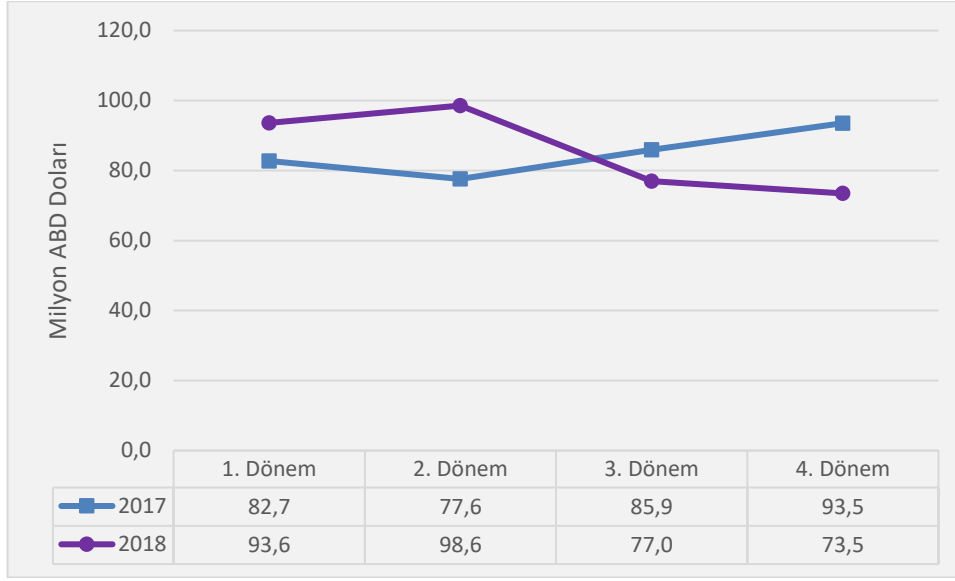
Seramik sektörünün 2017 ve 2018 yılı ihracat değerleri Şekil 5’de, ithalat değerleri ise Şekil 6’da gösterilmiştir. 2017 yılında toplam ihracat 969,8 milyon ABD Doları, ithalat ise 340 milyon ABD Doları, 2018 yılında ihracat 1.079 milyon ABD Doları, ithalat ise 342 milyon ABD Doları olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 5: Seramik Sektörü İhracat Değerleri

Kaynak: TÜİK, HS: 69 Kodlu Faaliyet

Şekil 6: Seramik Sektörü İthalat Değerleri

Kaynak: TÜİK, HS: 69 Kodlu Faaliyet

KAYNAKÇA

1. Seramik Sektörü Makro Pazar Araştırması Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri İstanbul, Kasım 2017
2. KPMG, “İnşaat Sektörel Bakış”, 2018
3. KPMG, “Sektörel Görünüm: İnşaat, Çimento ve Seramik”, Mayıs 2018
4. Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu, 2018
5. Seramik Sektörü Makro Pazar Araştırması, Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri
6. Kafalı, Mehmet Ali. 2005. Sektörel Araştırmalar-Seramik Yer ve Duvar Kaplamaları. Ankara : Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., 2005
7. Türkiye Seramik Federasyonu Seramik Kaplama Malzemeleri ve Seramik Sağlık Gereçleri Performansı Sorunları ve Dünya Üzerindeki Konumu, G. SAATÇİOĞLU, Nisan 2013, İstanbul
8. Türkiye İstatistik Kurumu, TÜİK
9. International Trade Center, Trade Map